Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (tretia komora)

z 21. februára 2013 *

„Sociálne zabezpečenie — Nariadenie (EHS) č. 1408/71 — Článok 72, článok 78 ods. 2 písm. b) a článok 79 ods. 1 písm. a) — Sirotské dávky — Úhrn dôb poistenia a zamestnania — Doby dosiahnuté pozostalým rodičom v inom členskom štáte — Nezohľadnenie“

Vo veci C-619/11,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Tribunal du travail de Bruxelles (Belgicko) z 15. novembra 2011 a doručený Súdnemu dvoru 30. novembra 2011, ktorý súvisí s konaním:

Patricia Dumont de Chassart

proti

Office national d’allocations familiales pour travailleurs salariés (ONAFTS),

SÚDNY DVOR (tretia komora),

v zložení: predseda tretej komory M. Ilešič, sudcovia E. Jarašiūnas, A. Ó Caoimh (spravodajca), C. Toader a C. G. Fernlund,

generálny advokát: P. Mengozzi,

tajomník: V. Tourrès, referent,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní zo 7. novembra 2012,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

— P. Dumont de Chassart, v zastúpení: F. Hachez a T. Delahaye, avocats,

— belgická vláda, v zastúpení: L. Van den Broeck a M. Jacobs, splnomocnené zástupkyne, za právnej pomoci J. Vanden Eynde a L. Delmotte, avocats,

— Rada Európskej únie, v zastúpení: M. Sitbon, M. Veiga a S. Cook, splnomocnení zástupcovia,

— Európska komisia, v zastúpení: V. Kreuschitz a G. Rozet, splnomocnení zástupcovia,

po vypočutí návrhov generálneho advokáta na pojednávaní 13. decembra 2012,

vyhlásil tento

* Jazyk konania: francúzština.

Rozsudok

1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článku 72, článku 78 ods. 2 písm. b) a článku 79 ods. 1 písm. a) nariadenia Rady (EHS) č. 1408/71 zo 14. júna 1971 o uplatňovaní systémov sociálneho zabezpečenia na zamestnancov, samostatne zárobkovo činné osoby a ich rodinných príslušníkov, ktorí sa pohybujú v rámci spoločenstva, v znení zmenenom, doplnenom a aktualizovanom nariadením Rady (ES) č. 118/97 z 2. decembra 1996 (Ú. v. ES L 28, 1997, s. 1; Mim. vyd. 05/003, s. 3), zmeneným a doplneným nariadením Rady (ES) č. 1399/1999 z 29. apríla 1999 (Ú. v. ES L 164, s. 1; Mim. vyd. 05/003, s. 354, ďalej len „nariadenie č. 1408/71“).

2 Tento návrh bol podaný v rámci sporu medzi P. Dumontovou de Chassart a Office national d'allocations familiales pour travailleurs salariés (ONAFTS) (Úrad pre rodinné prídavky zamestnancov) (ďalej len „ONAFTS“) vo veci zamietnutia zo strany tohto orgánu priznať P. Dumontovej de Chassart sirotské dávky pre jej syna.

Právny rámec

Právna úprava Únie

3 Článok 1 písm. a) nariadenia č. 1408/71 stanovuje, že na účely uplatnenia tohto nariadenia pojem „zamestnanec a samostatne zárobkovo činná osoba“ znamená najmä každú osobu povinne alebo voliteľne nepretržite poistenú pre prípad jednej alebo viacerých udalostí pokrytých časťami systému sociálneho zabezpečenia pre zamestnancov alebo samostatne zárobkovo činné osoby.

4 Článok 2 tohto nariadenia, nazvaný „Osoby, na ktoré sa nariadenie vzťahuje“, stanovuje:

„1. Toto nariadenie sa vzťahuje na zamestnancov alebo samostatne zárobkovo činné osoby alebo študentov, na ktor[ých] sa vzťahuje alebo sa vzťahovali právne predpisy jedného alebo viacerých členských štátov a ktor[í] sú štátnymi príslušníkmi jedného z členských štátov, alebo ktor[í] sú osobami bez štátnej príslušnosti, alebo utečencami s bydliskom na území jedného z členských štátov, ako aj na ich rodinných príslušníkov a ich pozostalých.

2. Toto nariadenie sa vzťahuje na pozostalých po zamestnancoch alebo samostatne zárobkovo činných os[obách] a študentoch, na ktorých sa vzťahovali právne predpisy jedného alebo viacerých členských štátov, bez ohľadu na štátnu príslušnosť takýchto osôb v prípade, keď sú ich pozostalí štátnymi príslušníkmi jedného z členských štátov alebo osobami bez štátnej príslušnosti alebo utečencami s bydliskom na území jedného z členských štátov.“

5 Článok 4 ods. 1 uvedeného nariadenia stanovuje:

„Toto nariadenie sa vzťahuje na všetky právne predpisy, ktoré sa týkajú týchto častí sociálneho zabezpečenia:

…

c) dávky v starobe;

…

h) rodinné dávky.“

6 Článok 72 nariadenia č. 1408/71, nazvaný „Úhrn dôb poistenia, zamestnania alebo samostatnej zárobkovej činnosti“, ktorý sa nachádza v kapitole 7 hlavy III toho istého nariadenia týkajúcej sa „rodinn[ých] dáv[ok]“, stanovuje:

„Ak právne predpisy členského štátu podmieňujú nadobudnutie nároku na dávky dosiahnutím dôb poistenia, zamestnania alebo samostatne zárobkovej činnosti, príslušná inštitúcia tohto štátu započíta na tieto účely, v nevyhnutnom rozsahu, doby poistenia, zamestnania alebo samostatne zárobkovej činnosti v každom inom členskom štáte, ako keby tieto obdobia boli dosiahnuté podľa právnych predpisov, ktoré táto inštitúcia uplatňuje.“

7 Článok 78 nariadenia č. 1408/71, nazvaný „Siroty“, ktorý sa nachádza v kapitole 8 hlavy III tohto nariadenia týkajúcej sa „dáv[ok] pre nezaopatrené deti dôchodcov a pre siroty“, znie:

„1. Na účely tohto článku termín ‚dávky‘ znamená rodinné prídavky a, kde je to vhodné, doplnkové alebo osobitné príspevky pre siroty.

2. Sirotské dávky sa poskytujú v súlade s ďalej uvedenými pravidlami bez ohľadu na členský štát, na ktorého území má sirota alebo fyzická alebo právnická osoba, ktorá sa o ňu skutočne stará, bydlisko alebo sídlo:

a) sirote zosnulého zamestnanca alebo samostatne zárobkovo činnej osoby, na ktorú sa vzťahovali právne predpisy iba jedného členského štátu, v súlade s právnymi predpismi tohto členského štátu;

b) sirote zosnulého zamestnanca alebo samostatne zárobkovo činnej osoby, na ktorú sa vzťahovali právne predpisy viacerých členských štátov:

   i) v súlade s právnymi predpismi členského štátu, na ktorého území má sirota bydlisko, za predpokladu, že sa nárok na jednu z dávok uvedených v odseku 1 nadobudol podľa právnych predpisov tohto štátu pri zohľadnení ustanovení článku 79 ods. 1 písm. a), ak je to vhodné;

…“

8 V tej istej kapitole článok 79 nariadenia č. 1408/71, nazvaný „Spoločné ustanovenia pre dávky nezaopatrených detí dôchodcov a pre siroty“, znie:

„1. Dávky v zmysle článkov 77, 78 a 78a sa poskytujú v súlade s právnymi predpismi určenými uplatnením ustanovení týchto článkov inštitúciou zodpovednou za uplatňovanie takýchto právnych predpisov a na jej náklady, akoby sa na dôchodcov alebo zosnulého vzťahovali len právne predpisy príslušného štátu.

Ak ale:

a) tieto právne predpisy ustanovujú, že nadobudnutie, zachovanie alebo znovunadobudnutie nároku na dávky závisí na dĺžke dôb poistenia, zamestnania alebo samostatne zárobkovej činnosti alebo bydliska, takáto dĺžka sa určí so zohľadnením ustanovení článku 45 alebo 72, ak je to vhodné;

…“

9 Podľa prílohy VI toho istého nariadenia, ktorá upravuje „osobitné postupy na uplatňovanie právnych predpisov určitých členských štátov“:

„A. Belgicko

…

7. Podľa článku 72 a 79 ods. 1 písm. a) nariadenia sa do úvahy berú doby zamestnania a/alebo poistenia dosiahnuté podľa právnych predpisov druhého členského štátu, ak je nárok na dávky podľa belgických právnych predpisov podmienený tým, že za špecifické predchádzajúce doby boli splnené podmienky priznania nároku na rodinné dávky v rámci systému pre zamestnancov.

…“

10 Článok 15 nariadenia Rady (EHS) č. 574/72 z 21. marca 1972, ktorým sa stanovuje postup pri vykonávaní nariadenia (EHS) č. 1408/71 (Ú. v. ES L 74, s. 1; Mim. vyd. 05/001, s. 83), v znení zmenenom, doplnenom a aktualizovanom nariadením č. 118/97, ktorý uvádza všeobecné pravidlá pre úhrn dôb, stanovuje:

„1. V prípadoch uvedených v článku 18 ods. 1, 38, 45 ods. 1 až 3, 64 a 67 ods. 1 a 2 nariadenia [č. 1408/71], úhr[n] dôb sa vypočíta podľa nasledujúcich pravidiel:

a) K dobám poistenia alebo bydliska dosiahnutým podľa právnych predpisov jedného členského štátu sa pripočítajú doby poistenia alebo bydliska dosiahnuté podľa právnych predpisov ktoréhokoľvek druhého členského štátu, a to v rozsahu, ktorý je potrebný na doplnenie dôb poistenia alebo bydliska dosiahnutých podľa právnych predpisov prvého členského štátu na účely nadobudnutia, zachovania alebo znovunadobudnutia nároku na dávky, a to za predpokladu, že sa tieto doby poistenia alebo bydliska neprekrývajú. …

…“

Belgická právna úprava

11 Článok 56a ods. 1 konsolidovaných zákonov z 19. decembra 1939 o rodinných prídavkoch pre zamestnancov (ďalej len „konsolidované zákony“) stanovuje, že príjemcom sirotských rodinných prídavkov je sirota, ktorej zosnulý rodič alebo pozostalý rodič splnil v priebehu dvanástich mesiacov bezprostredne predchádzajúcich úmrtiu podmienky na priznanie nároku aspoň na šesť mesačných paušálnych dávok na základe uvedených zákonov.

Spor vo veci samej a prejudiciálna otázka

12 Pani Dumont de Chassart, belgická štátna príslušníčka, je vdovou po pánovi Descampovi, ktorý bol tiež belgickým štátnym príslušníkom. Manželský pár má syna Diega Descampa, takisto belgického štátneho príslušníka, ktorý sa narodil 23. januára 2000 vo Francúzsku.

13 Zo spisu, ktorý má Súdny dvor k dispozícii, vyplýva, že P. Dumont de Chassart bola zamestnaná vo Francúzsku od 28. septembra 1993 do 31. augusta 2008. Pán Descampe bol zamestnaný jednak v Belgicku, a to od roku 1968 do roku 1976 a v rokoch 1987 a 1988, a jednak vo Francúzsku, a to od roku 1989 do roku 2002. Od roku 2002 pán Descampe nevykonával nijakú pracovnú činnosť a žil vo Francúzsku ako „dôchodca na predčasnom dôchodku“ bez poberania akéhokoľvek príjmu alebo podpory.

14 Pán Descampe zomrel 25. apríla 2008 vo Francúzsku.

15 Dňa 31. augusta 2008 sa P. Dumont de Chassart so svojím synom presťahovala do Belgicka, kde asi mesiac po tom, čo pracovala, zostala nezamestnaná.

16 Dňa 13. októbra 2008 podala P. Dumont de Chassart žiadosť na ONAFTS o priznanie sirotských rodinných prídavkov pre svojho syna.

17 Dňa 4. februára 2009 P. Dumont de Chassart požiadala ONAFTS aj o možnosť poberať od 1. septembra 2008 príplatok k rodinným prídavkom pre rodiny s jedným rodičom.

18 Dňa 9. marca 2009 ONAFTS oznámil P. Dumontovej de Chassart, že rodinné prídavky jej boli priznané od 1. septembra 2008 vzhľadom na jej pracovnú činnosť, ktorú vykonávala v Belgicku.

19 Dňa 6. apríla 2009 ONAFTS tiež informoval P. Dumontovú de Chassart, že jej bol od 1. októbra 2008 priznaný aj príplatok k rodinným prídavkom pre rodiny s jedným rodičom.

20 Naproti tomu 20. novembra 2009 ONAFTS odmietol priznať dotknutej osobe sirotské rodinné prídavky z dôvodu, že pán Descampe nesplnil v priebehu dvanástich mesiacov bezprostredne predchádzajúcich úmrtiu podmienky na priznanie nároku aspoň na šesť mesačných paušálnych prídavkov na základe článku 56a ods. 1 konsolidovaných zákonov.

21 Dňa 5. februára 2010 P. Dumont de Chassart podala na Tribunal du travail de Bruxelles žalobu, v ktorej napadla toto zamietavé rozhodnutie s tvrdením, že ONAFTS jej mal priznať sirotské rodinné prídavky, pričom mal zohľadniť doby poistenia a zamestnania, ktoré dosiahla vo Francúzsku pred smrťou svojho manžela.

22 Vnútroštátny súd v návrhu na začatie prejudiciálneho konania uvádza, že v zmysle článku 78 ods. 2 písm. b) nariadenia č. 1408/71 je uplatniteľné právo členského štátu, na ktorého území má sirota bydlisko, a že z tohto dôvodu sa od 1. septembra 2008 na situáciu P. Dumontovej de Chassart uplatňuje belgické právo. Vnútroštátny súd však uvádza, že v zmysle článku 56a ods. 1 konsolidovaných zákonov môže byť v súvislosti s nárokom na sirotské rodinné prídavky zohľadnená situácia tak zosnulého, ako aj pozostalého rodiča. V predmetnej veci sa však táto žiadosť nemôže zakladať na situácii zosnulého rodiča, keďže ten v priebehu dvanástich mesiacov bezprostredne predchádzajúcich úmrtiu nesplnil podmienky na priznanie nároku aspoň na šesť mesačných paušálnych prídavkov na základe konsolidovaných zákonov. Čo sa týka situácie pozostalého rodiča, P. Dumont de Chassart by spĺňala túto podmienku iba v prípade, keby doby poistenia a zamestnania, ktoré dotknutá osoba dosiahla vo Francúzsku, boli posudzované rovnako ako doby poistenia a zamestnania dosiahnuté v Belgicku.

23 Vnútroštátny súd sa však domnieva, že uplatnenie pravidla rovnakého posudzovania stanoveného v článku 72 nariadenia č. 1408/71 je vylúčené článkom 79 ods. 1 tohto nariadenia. V článku 79 ods. 1, ktorý odkazuje na uvedený článok 72, sú uvedené, tak ako to tvrdil ONAFTS v rámci konania vo veci samej, iba doby poistenia a zamestnania dosiahnuté zosnulým pracovníkom, a nie doby poistenia a zamestnania dosiahnuté pozostalým pracovníkom. Rozsah osobnej pôsobnosti článku 79 ods. 1 nariadenia č. 1408/71, a teda odkazu na článok 72 tohto nariadenia, je užší než rozsah pôsobnosti článku 56a ods. 1 konsolidovaných zákonov.

24 Tribunal du travail de Bruxelles sa pýta, či toto obmedzenie rozsahu pôsobnosti článku 56a ods. 1 konsolidovaných zákonov článkom 79 ods. 1 nariadenia č. 1408/71 je porušením zásady rovnosti zaobchádzania a zásady zákazu diskriminácie. V tejto súvislosti uvedený súd vyjadruje predovšetkým pochybnosti, pokiaľ ide o rozlíšenie medzi deťmi rodičov, ktorí nikdy neopustili územie Belgicka s cieľom vykonávať pracovnú činnosť v inom členskom štáte, a deťmi, ktorých rodičia, občania Únie, bývali v inom členskom štáte, kde na účely belgickej právnej úpravy pozostalý rodič v priebehu príslušného referenčného obdobia pracoval, zatiaľ čo zosnulý rodič nepracoval. Čo sa týka prvej skupiny, pozostalý rodič, ktorý počas referenčného obdobia pracoval v Belgicku, by si totiž mohol okrem dôb poistenia a zamestnania dosiahnutých zosnulým rodičom uplatniť aj vlastné doby poistenia a zamestnania dosiahnuté v Belgicku, zatiaľ čo v prípade druhej skupiny by si pozostalý rodič nemohol v Belgicku uplatniť doby dosiahnuté v inom členskom štáte.

25 Za týchto podmienok Tribunal du travail de Bruxelles rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru túto prejudiciálnu otázku:

„Porušuje článok 79 [ods. 1] nariadenia [č. 1408/71] všeobecné zásady rovnosti a zákazu diskriminácie, ktoré sú okrem iného zakotvené v článku 14 [Európskeho] dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, podpísaného v Ríme 4. novembra 1950, v prípade potreby v spojení s článkami 17, 39 a/alebo 43 konsolidovaného znenia Zmluvy o [ES], keď sa vykladá v tom zmysle, že pripúšťa, aby bolo možné uplatniť pravidlá rovnakého posudzovania dôb poistenia, zamestnania alebo samostatnej zárobkovej činnosti stanovené v článku 72 [uvedeného nariadenia] len v prípade zosnulého rodiča, takže v dôsledku toho bude podľa článku 56a [ods. 1 konsolidovaných zákonov] vylúčená možnosť pozostalého rodiča, bez ohľadu na jeho štátnu príslušnosť, pokiaľ je štátnym príslušníkom členského štátu alebo pokiaľ patrí do osobnej pôsobnosti [toho istého nariadenia], ktorý v priebehu obdobia dvanástich mesiacov uvedeného v článku 56a [ods. 1 konsolidovaných zákonov] pracoval v inom štáte Európskej únie, preukázať, že spĺňa podmienku, podľa ktorej by ako príjemca v zmysle článku 51 [ods.] 3 bodu 1 [tých istých zákonov] mal nárok na šesť mesačných paušálnych prídavkov v priebehu dvanástich mesiacov predchádzajúcich úmrtiu, zatiaľ čo pozostalý rodič, bez ohľadu na to, či je belgickým štátnym príslušníkom, alebo príslušníkom iného členského štátu Európskej únie, ktorý počas obdobia dvanástich mesiacov uvedeného v článku 56a [ods. 1 konsolidovaných zákonov] pracoval výlučne v Belgicku, prípadne preto, lebo nikdy neopustil územie Belgicka, by bol oprávnený preukázať, že spĺňa uvedenú podmienku?“

O prejudiciálnej otázke

26 Svojou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa článok 72, článok 78 ods. 2 písm. b) a článok 79 ods. 1 druhý pododsek písm. a) nariadenia č. 1408/71 majú vykladať v tom zmysle, že na účely úhrnu dôb poistenia alebo zamestnania potrebných na to, aby v členskom štáte došlo k vzniku nároku na sirotské dávky, umožňujú iba zohľadnenie dôb, ktoré dosiahol len zosnulý rodič v inom členskom štáte, pričom doby dosiahnuté pozostalým manželom sa nezohľadnia. Ak by išlo o taký prípad, vnútroštátny súd sa pýta, či sú tieto ustanovenia nariadenia č. 1408/71 v súlade so všeobecnými zásadami rovnosti zaobchádzania a zákazu diskriminácie.

O uplatniteľnosti nariadenia č. 1408/71

27 Predovšetkým najskôr treba spresniť, že na rozdiel od toho, čo tvrdí belgická vláda vo svojich písomných pripomienkach, nemôže byť oprávneným osobám po zosnulom rodičovi, akým je pán Descampe, odňaté právo domáhať sa uplatnenia nariadenia č. 1408/71 z dôvodu, že tento rodič prišiel o postavenie „zamestnanca“ v zmysle článku 1 písm. a) uvedeného nariadenia, keďže v čase úmrtia nebol poistený v rámci nijakej z foriem sociálneho zabezpečenia uvedených v článku 4 ods. 1 tohto nariadenia.

28 Podľa článku 2 nariadenia č. 1408/71, ktorý stanovuje rozsah osobnej pôsobnosti tohto nariadenia, sa toto nariadenie totiž vzťahuje na pozostalých po zamestnancoch, na ktorých „sa vzťahoval“ systém sociálneho zabezpečenia jedného alebo viacerých členských štátov v zmysle článku 4 ods. 1 toho istého nariadenia (pozri v tomto zmysle rozsudky zo 16. marca 1978, Laumann, 115/77, Zb. s. 805, bod 5, a z 25. júna 1997, Mora Romero, C-131/96, Zb. s. I-3659, bod 21).

29 V konaní vo veci samej je však nesporné, že pán Descampe, ktorý v rokoch 1968 až 2002 vykonával pracovnú činnosť tak v Belgicku, ako aj vo Francúzsku, bol poistený v rámci systému sociálneho zabezpečenia oboch štátov. Zo spisu predloženého Súdnemu dvoru tak vyplýva, že ak by pán Descampe nezomrel krátko pred dosiahnutím dôchodkového veku, mal by v každom z týchto členských štátov okrem iného aj nárok na starobný dôchodok v zmysle článku 4 ods. 1 písm. c) nariadenia č. 1408/71.

30 V každom prípade je nesporné, že tak pred smrťou pána Descampa, ako aj po nej bola P. Dumont de Chassart, ktorá žiada o sirotské dávky, o ktoré ide v konaní vo veci samej, poistená v rámci systému sociálneho zabezpečenia jedného členského štátu v zmysle článku 4 ods. 1 nariadenia č. 1408/71, takže má postavenie „zamestnanca“ v zmysle článku 1 písm. a) tohto nariadenia, čiže uvedené nariadenie sa na ňu vzťahuje na základe jeho článku 2.

31 Preto je potrebné konštatovať, že taká situácia, o akú ide v konaní vo veci samej, patrí do rozsahu osobnej pôsobnosti nariadenia č. 1408/71.

O výklade článku 72, článku 78 ods. 2 písm. b) a článku 79 ods. 1 druhého pododseku písm. a) nariadenia č. 1408/71

32 Čo sa týka nároku na sirotské dávky, treba pripomenúť, že účelom pravidla stanoveného v článku 78 nariadenia č. 1408/71 je určiť členský štát, ktorého právna úprava upravuje priznávanie týchto dávok, keďže tieto dávky sa v zásade poskytujú v súlade s právnou úpravou tohto samotného členského štátu. Z odseku 2 písm. b) bodu i) daného článku vyplýva, že ak zosnulý zamestnanec podliehal právnej úprave viacerých členských štátov, uvedené dávky sa poskytovali v súlade s právnou úpravou členského štátu, na ktorého území má sirota zosnulého zamestnanca bydlisko. Členský štát bydliska má v zmysle tohto ustanovenia ako jediný povinnosť poskytovať predmetné dávky (pozri najmä rozsudky z 27. februára 1997, Bastos Moriana a i., C-59/95, Zb. s. I-1071, body 15 a 18, ako aj z 20. októbra 2011, Pérez García a i., C-225/10, Zb. s. I-10111, bod 39).

33 Podľa článku 79 ods. 1 prvého pododseku nariadenia č. 1408/71 má príslušný členský štát povinnosť poskytovať dávky v súlade so svojou vnútroštátnou právnou úpravou tak, „akoby“ sa na zosnulého zamestnanca vzťahovala iba táto právna úprava.

34 Belgická vláda tvrdí, že tieto ustanovenia nariadenia č. 1408/71 umožňujú na účely úhrnu dôb poistenia a zamestnania potrebných na vznik nároku na sirotské dávky iba zohľadnenie dôb, ktoré dosiahol zosnulý rodič, a to v rozsahu, v akom tento rodič už dosiahol určitú dobu poistenia alebo zamestnania v členskom štáte, v ktorom sa žiada o priznanie dávok. Z toho vyplýva, že v konaní vo veci samej nemohli byť doby poistenia a zamestnania, ktoré dosiahla P. Dumont de Chasssart vo Francúzsku v roku, ktorý predchádzal úmrtiu jej manžela, zohľadnené na účely vzniku nároku na sirotské dávky upravené v belgickej právnej úprave.

35 V tejto súvislosti treba uviesť, že článok 78 nariadenia č. 1408/71 istotne upravuje v zmysle svojho odseku 2 písm. a) a b) prvého pododseku iba nárok na dávky „sirote zosnulého zamestnanca alebo samostatne zárobkovo činnej osoby“. Ako už rozhodol Súdny dvor, toto ustanovenie sa teda neuplatňuje na prípad detí, ktoré sa stali sirotami po smrti rodiča, ktorý sám osebe nemal postavenie zamestnanca ani samostatne zárobkovo činnej osoby (rozsudok zo 14. marca 1989, Baldi, 1/88, Zb. s. 667, bod 15).

36 Takisto je zrejmé, že pokiaľ ide o vyplácanie dávok, článok 79 ods. 1 prvý pododsek nariadenia č. 1408/71 sa v zmysle znenia svojho odseku 1 prvého pododseku týka výlučne situácie „zosnulého“.

37 Treba však pripomenúť, že tak ako vyplýva z bodov 32 a 33 tohto rozsudku, článok 78 ods. 2 a článok 79 ods. 1 prvý pododsek nariadenia č. 1408/71 sa obmedzujú na stanovenie „kolíznej normy“, ktorej predmet, pokiaľ ide o siroty, ktorých zosnulí rodičia mali postavenie zamestnanca alebo samostatne zárobkovo činnej osoby, spočíva výlučne v určení uplatniteľnej právnej úpravy, ako aj inštitúcie zodpovednej za vyplácanie dávok, ktoré sú v týchto ustanoveniach uvedené.

38 Tieto ustanovenia majú za cieľ nielen vyhnúť sa súčasnému uplatňovaniu viacerých vnútroštátnych právnych úprav a komplikáciám, ktoré z toho môžu vyplynúť, ale aj zabrániť tomu, aby osoby, ktoré spadajú do pôsobnosti nariadenia č. 1408/71, boli zbavené ochrany v oblasti sociálneho zabezpečenia v prípade, že by neexistovala právna úprava, ktorá by sa na ne vzťahovala (pozri analogicky rozsudok z 11. júna 1998, Kuusijärvi, C-275/96, Zb. s. I-3419, bod 28).

39 Naproti tomu tieto ustanovenia samy osebe nemajú za cieľ stanoviť vecné podmienky existencie nároku na sirotské dávky. Stanovenie týchto podmienok v zásade prislúcha právnej úprave každého členského štátu (pozri v tomto zmysle rozsudok zo 7. júna 2012, Bakker, C-106/11, bod 32 a citovanú judikatúru).

40 Nariadenie č. 1408/71 totiž nezavádza spoločný systém sociálneho zabezpečenia, ale zachováva existenciu rôznych vnútroštátnych systémov a jeho jediným cieľom je zabezpečiť koordináciu týchto systémov. Zachováva tak existenciu rôznych systémov, v ktorých vznikajú rôzne pohľadávky vo vzťahu k rôznym inštitúciám, voči ktorým má poberateľ dávok priame nároky buď výlučne na základe vnútroštátneho práva, alebo na základe vnútroštátneho práva doplneného podľa potreby právom Únie (rozsudok z 3. apríla 2008, Chuck, C-331/06, Zb. s. I-1957, bod 27).

41 V prípade neexistencie harmonizácie na úrovni Únie každý členský štát zostáva príslušný na to, aby vo svojej právnej úprave stanovil podmienky poskytovania dávok sociálneho zabezpečenia v súlade s právom Únie (pozri v tomto zmysle najmä rozsudky zo 14. októbra 2010, van Delft a i., C-345/09, Zb. s. I-9879, body 84 a 99, ako aj z 30. júna 2011, da Silva Martins, C-388/09, Zb. s. I-5737, bod 71 a citovanú judikatúru).

42 Z toho vyplýva, že postavenie „zosnulého zamestnanca alebo samostatne zárobkovo činnej osoby“ predstavuje v rámci článku 78 ods. 2 a článku 79 ods. 1 prvého pododseku nariadenia č. 1408/71 výlučne hraničný ukazovateľ, ktorý vymedzuje jednak uplatnenie týchto ustanovení a jednak v spojení s miestom bydliska siroty uplatniteľnú vnútroštátnu právnu úpravu.

43 V prejednávanom prípade je nesporné, že na základe hraničného ukazovateľa stanoveného v článku 78 ods. 2 písm. b) bode i) nariadenia č. 1408/71 sa uplatní belgická právna úprava, a to konkrétne článok 56a ods. 1 konsolidovaných zákonov. Na základe článku 79 ods. 1 prvého pododseku nariadenia č. 1408/71 teda príslušným belgickým orgánom prináleží, aby poskytli predmetné dávky podľa belgickej právnej úpravy tak, akoby sa na pána Descampa vzťahovala iba táto právna úprava.

44 Ak bola podľa týchto ustanovení takto určená najskôr belgická právna úprava ako právna úprava uplatniteľná na účely priznania sirotských dávok, pričom príslušné belgické orgány boli určené ako zodpovedné za vyplácanie týchto dávok, potom existencia nároku na sirotské dávky závisí, v súlade s judikatúrou pripomenutou v bodoch 39 až 41 tohto rozsudku, od obsahu takto určenej belgickej právnej úpravy, a to konkrétne od článku 56a ods. 1 konsolidovaných zákonov.

45 V tejto súvislosti je však nesporné, že na účely zistenia existencie nároku na sirotské dávky umožňuje toto vnútroštátne ustanovenie zohľadnenie dôb poistenia a zamestnania, ktoré dosiahol tak zosnulý, ako aj pozostalý rodič.

46 Za týchto podmienok podľa pravidla stanoveného v článku 79 ods. 1 druhom pododseku písm. a) nariadenia č. 1408/71 musia príslušné belgické inštitúcie na účely určenia existencie nároku na sirotské dávky v konaní vo veci samej zohľadniť doby poistenia a zamestnania, ktoré dosiahol pozostalý rodič v inom členskom štáte, a to v súlade so zásadou úhrnu dôb poistenia a zamestnania upravenou v článku 72 toho istého nariadenia, na ktorý odkazuje uvedený článok 79 ods. 1 druhý pododsek písm. a).

47 Toto ustanovenie, ktoré vecne zmierňuje uplatniteľnú právnu úpravu tým, že v prospech siroty po zosnulom zamestnancovi stanovuje zásadu úhrnu dôb poistenia a zamestnania, totiž neobsahuje nijaké obmedzenie týkajúce sa rozsahu osobnej pôsobnosti tejto vnútroštátnej právnej úpravy. Navyše treba konštatovať, že uvedené ustanovenie vôbec neodkazuje na pojem „zosnulý zamestnanec“.

48 Belgická vláda však tvrdí, že zohľadnenie dôb činnosti vykonávanej v inom členskom štáte zo strany príslušných belgických orgánov na účely úhrnu týchto dôb vyžaduje, aby bola počas referenčného obdobia vykonaná v Belgicku minimálna činnosť. Článok 79 nariadenia č. 1408/71 možno teda vykladať v tom zmysle, že stanovuje týmto orgánom povinnosť zohľadniť činnosť, ktorú P. Dumont de Chassart vykonávala vo Francúzsku, iba v prípade, ak táto činnosť umožnila doplniť dobu poistenia alebo zamestnania dosiahnutú v Belgicku. V prejednávanom prípade sa však ani pán Descampe, ani pani Dumont de Chassart nemohli podľa belgickej vlády odvolávať na dosiahnutie takej doby v Belgicku v roku, ktorý predchádzal úmrtiu pána Descampa.

49 Tento výklad nemožno prijať.

50 Ako už Súdny dvor rozhodol v bode 44 rozsudku z 15. decembra 2011, Bergström (C-257/10, Zb. s. I-13227), členský štát, ktorý je príslušný na poskytnutie rodinných dávok, nemôže požadovať, aby okrem dôb poistenia a zamestnania, ktoré boli dosiahnuté v inom štáte, bola dosiahnutá ďalšia doba na jeho území.

51 Tak znenie článku 72 nariadenia č. 1408/71, ako aj znenie prílohy VI písm. A bodu 7 tohto nariadenia, ktorá sa týka priznania sirotských dávok v Belgicku, sú jednoznačné. Prvé z týchto ustanovení totiž vyžaduje, aby v rámci úhrnu boli zohľadnené „doby poistenia, zamestnania alebo samostatnej zárobkovej činnosti v každom inom členskom štáte“, ako keby tieto doby boli dosiahnuté podľa právnych predpisov, ktoré uplatňuje príslušná inštitúcia, zatiaľ čo podľa druhého ustanovenia sa na účely priznania sirotských dávok „do úvahy berú“ doby poistenia a zamestnania dosiahnuté podľa právnych predpisov iného členského štátu (pozri v tomto zmysle rozsudok Bergström, už citovaný, bod 41).

52 Navyše treba pripomenúť, že nariadenie č. 1408/71 bolo prijaté na základe článku 51 Zmluvy o EHS (zmenený na článok 51 Zmluvy o ES, následne zmenený na článok 42 ES, teraz článok 48 ZFEÚ), ktorý Radu Európskej únie oprávňuje prijať také opatrenia v oblasti sociálneho zabezpečenia, ktoré sú potrebné na zabezpečenie voľného pohybu pracovníkov, a najmä vytvoriť tak systém, ktorý migrujúcim pracovníkom a od nich závislým osobám zabezpečí na účely vzniku a trvania nároku na dávky a vypočítanie ich výšky úhrn „všetkých dôb“ zohľadnených podľa jednotlivých vnútroštátnych právnych úprav (rozsudok Bergström, už citovaný, bod 42).

53 Tento výklad je takisto v súlade s cieľom, ktorý sleduje článok 48 ZFEÚ, s prihliadnutím na ktorý sa majú vykladať ustanovenia nariadenia č. 1408/71, ktorým je prispieť k vytvoreniu čo možno najväčšej slobody pohybu migrujúcich pracovníkov (pozri najmä rozsudky da Silva Martins, už citovaný, bod 70, ako aj z 12. júna 2012, Hudzinski a Wawrzyniak, C-611/10 a C-612/10, bod 53; pozri v tomto zmysle rozsudok Bergström, už citovaný, bod 43).

54 Cieľom článkov 45 ZFEÚ až 48 ZFEÚ, ako aj nariadenia č. 1408/71 prijatého na ich vykonanie je najmä zamedziť tomu, aby sa s pracovníkom, ktorý tým, že využil svoje právo na voľný pohyb, a ktorý pracoval vo viac ako jednom členskom štáte, zaobchádzalo bez objektívneho odôvodnenia nevýhodnejšie než s pracovníkom, ktorý celú svoju kariéru pracoval v jedinom členskom štáte (pozri najmä rozsudky da Silva Martins, už citovaný, bod 76, ako aj Hudzinski a Wawrzyniak, už citovaný, bod 80).

55 V prejednávanom prípade by však skutočnosť, že členský štát nezohľadnil na účely určenia existencie nároku na sirotské dávky doby poistenia a zamestnania, ktoré zamestnanec, štátny príslušník a pozostalý rodič dieťaťa zosnulého zamestnanca, dosiahol v inom členskom štáte, mohla tohto

zamestnanca znevýhodniť už iba z dôvodu, že využil svoje právo na voľný pohyb zaručené článkom 45 ZFEÚ, a mohla ho teda odradiť od toho, aby sa po smrti manželského partnera vrátil do svojho členského štátu pôvodu pri výkone svojho práva na voľný pohyb na základe toho istého ustanovenia alebo článku 21 ZFEÚ.

56 Ani jedno z týchto tvrdení, ktoré uviedla belgická vláda, nemôže spochybniť tento výklad.

57 Predovšetkým článok 15 ods. 1 písm. a) nariadenia č. 574/72 v znení zmenenom, doplnenom a aktualizovanom nariadením č. 118/97, z ktorého vo svojich písomných pripomienkach vychádza belgická vláda, sa podľa znenia prvého odseku výslovne týka iba dávok v súvislosti s chorobou, materstvom, invaliditou, so starobou a s úmrtím, ako aj s nezamestnaním. Toto ustanovenie sa naopak netýka rodinných dávok, akými sú sirotské dávky, o ktoré ide v konaní vo veci samej.

58 Už citovaný rozsudok Pérez García a i., na ktorý sa na pojednávaní odvolala belgická vláda, je potom na účely vyriešenia sporu vo veci samej irelevantný, pretože sa netýka úhrnu dôb poistenia a zamestnania v zmysle článku 72 a článku 79 ods. 1 druhého pododseku písm. a) nariadenia č. 1408/71.

59 Napokon, čo sa týka rozsudkov z 24. apríla 1980, Coonan (110/79, Zb. s. 1445, bod 13), ako aj z 27. januára 1981, Vigier (70/80, Zb. s. 229, body 19 a 20), na ktoré bolo takisto poukázané na pojednávaní, je nesporné, že Súdny dvor v týchto rozsudkoch rozhodol, že ak podľa vnútroštátnej právnej úpravy závisí príslušnosť k systému sociálneho zabezpečenia od podmienky, aby bola dotknutá osoba predtým poistená v rámci vnútroštátneho systému sociálneho zabezpečenia, nariadenie č. 1408/71 nestanovuje členským štátom povinnosť, aby doby poistenia dosiahnuté v inom členskom štáte posudzovali rovnako ako doby poistenia, ktoré sa majú predtým dosiahnuť na vnútroštátnom území, stačí však konštatovať, že prejednávaná vec sa netýka príslušnosti k systému sociálneho zabezpečenia, keďže P. Dumont de Chassart je poistená v rámci belgického systému sociálneho zabezpečenia zamestnancov.

60 Z toho vyplýva, že článok 72 a článok 79 ods. 1 písm. a) nariadenia č. 1408/71, ktoré v takom prípade, o aký ide v konaní vo veci samej, vôbec nebránia zohľadneniu dôb poistenia a zamestnania, ktoré dosiahol pozostalý rodič dieťaťa zosnulého zamestnanca v inom členskom štáte, ale práve naopak, také zohľadnenie vyžadujú, pokiaľ právna úprava príslušného členského štátu stanovuje, že založiť nárok na sirotské dávky môže nielen zosnulý rodič, ale aj pozostalý rodič, ak majú postavenie zamestnanca.

61 Za týchto podmienok netreba skúmať, či sú uvedené ustanovenia nariadenia č. 1408/71 v súlade so zásadou rovnosti zaobchádzania a zásadou zákazu diskriminácie.

62 Vzhľadom na všetky uvedené úvahy treba na položenú otázku odpovedať tak, že článok 72, článok 78 ods. 2 písm. b) a článok 79 ods. 1 druhý pododsek písm. a) nariadenia č. 1408/71 sa majú vykladať v tom zmysle, že ak vnútroštátna právna úprava stanovuje, že tak zosnulý, ako aj pozostalý rodič môžu v prípade, že majú postavenie zamestnanca alebo samostatne zárobkovo činnej osoby, založiť nárok na sirotské dávky, tieto ustanovenia vyžadujú, aby doby poistenia a zamestnania alebo samostatnej zárobkovej činnosti, ktoré dosiahol pozostalý rodič v inom členskom štáte, boli zohľadnené na účely úhrnu dôb potrebných na nadobudnutie nároku na dávky v prvom z týchto členských štátov. V tejto súvislosti je irelevantné, že pozostalý rodič sa v tomto členskom štáte počas referenčného obdobia stanoveného touto právnou úpravou na účely nadobudnutia tohto nároku nemôže odvolávať na nijakú dobu poistenia, zamestnania ani samostatnej zárobkovej činnosti.

O trovách

63 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdnym dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (tretia komora) rozhodol takto:

Článok 72, článok 78 ods. 2 písm. b) a článok 79 ods. 1 druhý pododsek písm. a) nariadenia Rady (EHS) č. 1408/71 zo 14. júna 1971 o uplatňovaní systémov sociálneho zabezpečenia na zamestnancov, samostatne zárobkovo činné osoby a ich rodinných príslušníkov, ktorí sa pohybujú v rámci spoločenstva, v znení zmenenom, doplnenom a aktualizovanom nariadením Rady (ES) č. 118/97 z 2. decembra 1996, zmeneným a doplneným nariadením Rady (ES) č. 1399/1999 z 29. apríla 1999, sa majú vykladať v tom zmysle, že ak vnútroštátna právna úprava stanovuje, že tak zosnulý, ako aj pozostalý rodič môžu v prípade, že majú postavenie zamestnanca alebo samostatne zárobkovo činnej osoby, založiť nárok na sirotské dávky, tieto ustanovenia vyžadujú, aby doby poistenia a zamestnania alebo samostatnej zárobkovej činnosti, ktoré dosiahol pozostalý rodič v inom členskom štáte, boli zohľadnené na účely úhrnu dôb potrebných na nadobudnutie nároku na dávky v prvom z týchto členských štátov. V tejto súvislosti je irelevantné, že pozostalý rodič sa v tomto členskom štáte počas referenčného obdobia stanoveného touto právnou úpravou na účely nadobudnutia tohto nároku nemôže odvolávať na nijakú dobu poistenia, zamestnania ani samostatnej zárobkovej činnosti.

Podpisy